

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾

z dnia ..... 2017 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020

Na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2017 r. poz. 562, 624, 892 i 935) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 415 i 765, z 2016 r. poz. 326, 589 i 1367 oraz z 2017 r. poz. 806) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 3:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rolnik lub zarządca, o których mowa w art. 28 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013, zwani dalej odpowiednio „rolnikiem” lub „zarządcą”, może realizować jednocześnie więcej niż jedno zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, z tym że takie same zobowiązania może realizować jednocześnie, jeżeli zostały podjęte w różnych latach, a gdy kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę – mimo, że zostały podjęte w tym samym roku.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

---

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

„2a. Takie same zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne mogą być realizowane w ramach wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2, pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 3 lub wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 lub 5, a gdy kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę – również w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 lub wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6, lub rasy lokalnej zwierząt w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7.”;

2) w § 4:

a) w ust. 2:

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zachowuje występujące w gospodarstwie rolnym elementy krajobrazu rolniczego nieużytkowane rolniczo, tworzące ostoje przyrody, określone w planie działalności rolnośrodowiskowej;”;

– po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) posiada dokumentację przyrodniczą stanowiącą szczegółową charakterystykę danego siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków, sporządzoną przez eksperta przyrodniczego, w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia lub w roku rozpoczęcia realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach danego wariantu, zgodnie z metodyką sporządzania takiej dokumentacji udostępnioną przez Agencję, na formularzu udostępnionym przez Agencję, zwaną dalej „dokumentacją przyrodniczą” – w przypadku pakietu wymienionego w ust. 1 pkt 4 i 5, z wyłączeniem wariantu 4.7.”;

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) eksperta przyrodniczego w dokumentacji przyrodniczej – w przypadku pakietu wymienionego w ust. 1 pkt 4 i 5, z wyłączeniem wariantu 4.7.”;

3) w § 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku gdy rolnik zadeklarował we wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej grunty orme w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego

rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009, zwane dalej „gruntami ornymi”, które nie zostały zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne realizowane w ramach pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 obejmuje również te grunty, lecz jedynie w zakresie przestrzegania wymogów, o których mowa w:

- 1) § 4 ust. 2 pkt 1, w zakresie informacji, o których mowa w ust. 1 pkt 5, ust. 2 pkt 2, oraz ust. 3 pkt 1 lit. a załącznika nr 3 do rozporządzenia i § 4 ust. 2 pkt 3;
- 2) części I ust. 1 załącznika nr 2 do rozporządzenia.”;
- 4) w § 10:
  - a) w ust. 1 uchyla się pkt 1–3,
  - b) uchyla się ust. 2;
- 5) w § 12:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów orných, z tym że w przypadku gruntów orných, na których jest prowadzona uprawa konopi włóknistych, do tych, które są objęte zezwoleniem wydanym na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783).”;
  - b) po ust 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do gruntów, na których jest prowadzona uprawa konopi włóknistych, jest przyznawana, jeżeli rolnik ubiega się o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego do tych gruntów za ten sam rok, w odniesieniu do którego rolnik ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do tych gruntów, i są spełnione warunki jej przyznania.”;
  - c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 2, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów orných, na których:

    - 1) po plonie głównym są uprawiane międzyplony – w przypadku wariantu 2.1.,
    - 2) w roku złożenia pierwszego wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej zakładane są pasy traw o szerokości nie

mniej niż 6 metrów, założone w poprzek stoku – w przypadku wariantu 2.2., jeżeli co najmniej część gruntów położonych na działce ewidencyjnej, na której występują te pasy, jest położonych na stoku o nachyleniu powyżej 20%.”,

d) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. W przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana do gruntów ornyczych, na których są uprawiane rośliny odmian regionalnych i amatorskich wpisanych do rejestru odmian prowadzonego na podstawie przepisów o nasiennictwie, zwanego dalej „krajowym rejestrem”, lub rośliny gatunków wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia.”;

6) w § 13 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Do gruntów, na których jest uprawiana roślina danego gatunku wymienionego w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wszystkich wariantów pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 6 jest przyznawana do łącznej powierzchni uprawy rośliny danego gatunku wymienionego w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub danej odmiany regionalnej lub amatorskiej wpisanej do krajowego rejestru, nie większej niż 5 ha.

3. W przypadku gdy rolnik ubiega się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu 6.1. i wariantu 6.2. do powierzchni uprawy rośliny danego gatunku wymienionego w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia lub danej odmiany regionalnej lub amatorskiej większej niż 5 ha, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w danym roku jest przyznawana w pierwszej kolejności do powierzchni uprawy zadeklarowanej w ramach wariantu 6.2., jednak nie większej niż powierzchnia uprawy określona w ust. 2, a następnie do powierzchni uprawy zadeklarowanej w ramach wariantu 6.1., jednak nie większej niż powierzchnia uprawy, która stanowi różnicę między powierzchnią uprawy określoną w ust. 2 a powierzchnią uprawy zadeklarowaną w ramach wariantu 6.2.”;

7) w § 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wysokość kwoty przeznaczonej na refundację kosztów transakcyjnych poniesionych z tytułu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, ustala się zgodnie z ust. 1 załącznika nr 7 do rozporządzenia, w którym są określone koszty transakcyjne, z tym że

nie może ona przekraczać 20% wysokości pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, przyznanej za realizację danego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w ramach którego jest wymagane posiadanie dokumentacji przyrodniczej.”;

8) w § 19 w ust. 1 w pkt 3 w lit. b tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„- roślin uprawnych uprawianych na danej działce, a w przypadku uprawy roślin odmian regionalnych lub amatorskich również nazw tych odmian – w przypadku realizacji pakietu, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 6,”;

9) w § 20 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku, o którym mowa w § 11 ust. 2 lub 3, do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej rolnik lub zarządca dołącza oświadczenie, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję, o rolniku lub rolnikach lub zarządcy lub zarządcach, z którymi spełnia warunek, o którym mowa w § 11 ust. 1:

1) pkt 1, 2 lub 3 lit. a – w przypadku rolnika,

2) pkt 3 lit. b – w przypadku zarządcy

– zawierające oświadczenia tego rolnika lub tych rolników, lub tego zarządcy, lub tych zarządców potwierdzające tę okoliczność.”;

10) w § 21:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Rolnik lub zarządca składa do kierownika biura powiatowego Agencji przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania, oświadczenie:

1) eksperta przyrodniczego:

a) o stwierdzeniu na gruntach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu występowania siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego wsparciem w ramach tego wariantu, w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 i 5, z wyłączeniem wariantu 4.7.,

- b) że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4, z wyłączeniem wariantu 4.7.,
- 2) doradcy rolnośrodowiskowego, że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku wariantu 4.7.
– sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję.”,
- b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
„7. Czynność, o której mowa w ust. 1, 2, 4b, 4c, 4d lub 5, dokonana do dnia wydania decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok – uważa się za dokonaną w terminie.”,
- c) dodaje się ust. 8 w brzmieniu:
„8. Czynność, o której mowa w ust. 4, dokonana:
1) w terminie określonym w wezwaniu, o którym mowa w ust. 6,
2) po terminie określonym w tym przepisie, a przed doręczeniem wezwania, o którym mowa w ust. 6
– uważa się za dokonaną w terminie.”;
- 11) uchyla się § 23;
- 12) w § 30 uchyla się ust. 2;
- 13) w § 33:
  - a) w ust. 3 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) procentowego stosunku powierzchni obszaru, na którym stwierdzono to uchybienie, do powierzchni obszaru, na którym powinny być przestrzegane te wymogi w ramach danego pakietu lub jego wariantu.”,
  - b) po ust. 9a dodaje się ust 9b–9d w brzmieniu:
„9b. Jeżeli zostanie stwierdzone uchybienie w przestrzeganiu wymogu określonego w części I ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia w zakresie wykonania chemicznej analizy gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) w pierwszym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest zmniejszana za

nieprzestrzeżenie tego wymogu również w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, chyba że rolnik:

- 1) wykonał tę analizę najpóźniej w roku, w którym ten rolnik złożył wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, przy czym w zakresie pH, P, K i Mg przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego;
- 2) złożył do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 31 października roku, w którym ten rolnik złożył wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej kopię dokumentu, o którym mowa w § 21 ust. 1 pkt 1 lit. a, oraz oświadczenie, o którym mowa § 21 ust. 1 pkt 1 lit. b.

9c. Jeżeli rolnik lub zarządca nie posiada dokumentacji przyrodniczej, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna za realizację wariantu, w ramach którego wymagane jest posiadanie tej dokumentacji, przysługuje temu rolnikowi lub zarządcy w wysokości zmniejszonej o 100% w odniesieniu do powierzchni gruntów, dla których ten rolnik lub zarządca nie posiada tej dokumentacji.

9d. W przypadku, o którym mowa w ust. 9c, rolnik lub zarządca sporządza dokumentację przyrodniczą i składa do kierownika biura powiatowego Agencji, kopię pierwszej strony tej dokumentacji, najpóźniej do dnia 30 września roku, w którym ten rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.”;

14) w załączniku nr 1 do rozporządzenia:

a) w części I ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

1. Niestosowanie w danym roku dawki nawozu naturalnego zawierającej więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych – art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu	1. Stwierdzono zastosowanie w danym roku dawki nawozu naturalnego zawierającej więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.	Obszar gruntów ornych objęty zobowiązaniem uprawniony do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach pakietu 1.	80%	1,25	–	–	100%
---	---	--	-----	------	---	---	------

(Dz. U. z 2017 r. poz. 668).		Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantu 2.1. oraz pakietu 4. i 5.					
2. Stosowanie komunalnych osadów ściekowych zgodnie z zaleconymi dawkami, ustalonymi zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. poz. 257) – § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.	2. Stwierdzono, że zastosowano komunalne osady ściekowe w stopniu przekraczającym zalecane dawki komunalnych osadów ściekowych, o których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach pakietu 1. w pierwszym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego Obszar objęty zobowiązaniem w ramach pakietu 2., 4. i 5.	20%	-	1,5	-	30%

b) w części II ust. 1 i 2 otrzymuje brzmienie:

1. Przeciwdziałanie zniesieniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu z zastosowaniem tych środków. Stosowanie środków ochrony roślin	1. Nie przeciwdziałano zniesieniu środków ochrony roślin na obszary lub obiekty niebędące celem zabiegu z zastosowaniem tych środków lub	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantu 2.1. oraz pakietu 3., 4. i 5.	20%	1,25	-	-	25%
--	--	---	-----	------	---	---	-----

należy planować z uwzględnieniem okresu, w którym ludzie będą przebywać na obszarze objętym zabiegiem – art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2017 r. poz. 50, z późn. zm.).	stwierdzono, że stosowanie środków ochrony roślin zaplanowano bez uwzględnienia okresu, w którym ludzie będą przebywać na obszarze objętym zabiegiem.						
2. Uwzględnienie integrowanej ochrony roślin w przypadku stosowania środków ochrony roślin oraz wskazanie sposobu realizacji wymagań integrowanej ochrony roślin w dokumentacji (ewidencji zabiegów) przez podanie przyczyny wykonania zabiegu środkiem ochrony roślin – art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin.	2. Stwierdzono, że nie uwzględniono integrowanej ochrony roślin w przypadku stosowania środków ochrony roślin lub nie wskazano sposobu realizacji wymagań integrowanej ochrony roślin w dokumentacji (ewidencji zabiegów) przez podanie przyczyny wykonania zabiegu środkiem ochrony roślin.	Obszar objęty zobowiązaniem w ramach wariantu 2.1. oraz pakietu 3., 4. i 5.	20%	1,25	-	-	25%

15) w załączniku nr 2 do rozporządzenia w części I:

a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Zastosowanie, co najmniej 4 upraw w rozumieniu art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego

rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009, wymienionych w ust. 1a pkt 2–4 lub w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie, przy czym udział:”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Uprawianie na gruntach ornych następujących upraw:

- 1) upraw w rozumieniu art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1307/2013”, wymienionych w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, lub
- 2) konopi włóknistych, lub
- 3) mieszanek zbożowych, z tym że różne mieszanki nasion, o których mowa w art. 40 ust. 3 akapit trzeci zdanie trzecie rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 639/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz zmiany załącznika X do tego rozporządzenia (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 639/2014”, uznaje się za oddzielne uprawy w rozumieniu art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013, lub
- 4) mieszanek strączkowo-gorczykowej, strączkowo-słonecznikowej, lub strączkowo-zbożowej, z tym że różne mieszanki nasion, o których mowa w art. 40 ust. 3 akapit trzeci zdanie trzecie rozporządzenia nr 639/2014, uznaje się za oddzielne uprawy w rozumieniu art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013

– przy czym w przypadku roślin wieloletnich uprawianie ich przez okres nie dłuższy niż 3 lata w okresie objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym.

1b. Zakaz ugorowania gruntów ornych.”

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Dwukrotna chemiczna analiza gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) - wykonana na gruntach ornych w pierwszym (lub poprzedzającym) i w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu, przy czym w zakresie pH, P, K i Mg wykonana przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w pierwszym i w piątym roku realizacji pakietu.”,

d) w ust. 4:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Zastosowanie na działce rolnej położonej na gruntach ornych:”,

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) w zmianowaniu minimum 3 grup upraw w ciągu 5 lat realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego;”,

- w pkt 3 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„- w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny inne niż wieloletnie lub na których rośliny wieloletnie są uprawiane krócej niż przez dwa lata ciągłej uprawy.”,

e) po ust. 4 dodaje się ust. 4a i 4b w brzmieniu:

„4a. Do grup upraw zalicza się grupy upraw, o których mowa w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, oraz grupę upraw mieszanki, która obejmuje mieszanki strączkowo-gorczykowe, strączkowo-słonecznikowe oraz strączkowo-zbożowe.

4b. Konopie włókniste zalicza się do grupy upraw, o której mowa w lp. 10 ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, a mieszanki zbożowe zalicza się do grupy upraw, o której mowa w lp. 1 ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia.”;

16) w załączniku nr 3 do rozporządzenia w ust. 3:

a) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) plan nawozowy, oparty na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określający dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia;”,

b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) oświadczenie eksperta przyrodniczego o tym, że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych – w przypadku pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, z wyłączeniem wariantu 4.7.;”;

17) w załączniku nr 4 do rozporządzenia:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego rozporządzenia,
- b) w ust. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie obejmuje następujące gatunki roślin:”;

18) uchyla się załącznik nr 5 do rozporządzenia;

19) w załączniku nr 8 do rozporządzenia:

- a) część I Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia,
- b) część IV Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 3 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Do przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, zwanej dalej „płatnością rolno-środowiskowo-klimatyczną”, w sprawach objętych postępowaniami:

- 1) wszczętymi i niezakończonymi ostateczną decyzją przed dniem 15 marca 2018 r.,
- 2) zakończonymi decyzją ostateczną wydaną na podstawie przepisów dotychczasowych, w przypadku gdy zostały wznowione po dniu 14 marca 2018 r.

– stosuje się przepisy rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym.

§ 3. Do przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za realizację zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, o którym mowa w art. 28 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr

1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.²⁾), w zakresie pakietu, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia zmienianego w § 1, podjętego przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy § 12 ust. 8, § 13 ust. 2 i 3, § 19 ust. 1 pkt 3 lit. b tiret drugie i ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym, jeżeli rolnik realizował zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tego pakietu na powierzchni większej niż 5 ha i uprawiał on więcej niż jedną odmianę danego gatunku wymienionego w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia zmienianego w § 1, z tym że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna może być przyznana do powierzchni gruntów ornych, nie większej niż powierzchnia dotychczas objęta zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach tego pakietu.

§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 15 marca 2018 r.

**MINISTER ROLNICTWA I
ROZWOJU WSI**

Naczelnik Wydziału

Paweł Malaczek

Z-CA DYREKTORA DEPARTAMENTU
PRAWNO-LEGISLACYJNEGO

Mariusz Gorzowski

---

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 865, Dz. Urz. UE L 280 z 24.09.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 367 z 23.12.2014, str. 16, Dz. Urz. UE L 127 z 22.05.2015, str. 1 i Dz. Urz. UE L 28 z 04.02.2016, str. 8.

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia.....2017 r. (poz.)
Załącznik nr 1

1. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone obejmuje następujące uprawy, rośliny i grupy upraw:

Lp.	Uprawy w rozumieniu art. 44 rozporządzenia nr 1307/2013	Rodzaje lub gatunki roślin	Grupa upraw
1	jęczmień jary	jęczmień jary	zboża
	jęczmień ozimy	jęczmień ozimy	
	kukurydza	kukurydza cukrowa, kukurydza pękająca, kukurydza woskowata, kukurydza zwyczajna	
	owies	owies bizantyjski, owies nagi (nagoziarnisty jary), owies siewny, owies szorstki	
	pszenica jara	pszenica orkisz – jara, pszenica płaskurka – jara, pszenica samopsza – jara, pszenica twarda – jara, pszenica zwyczajna – jara	
	pszenica ozima	pszenica orkisz – ozima, pszenica płaskurka – ozima, pszenica samopsza – ozima, pszenica twarda – ozima, pszenica zwyczajna – ozima	
	pszenżyto jare	pszenżyto jare	
	pszenżyto ozime	pszenżyto ozime	
	sorgo	sorgo techniczne, sorgo sułtańskie, trawa sudańska	
	szarłat	szarłat z wyjątkiem <i>Amaranthus retroflexus</i>	
	żyto jare	żyto jare	
żyto ozime	żyto krzyca, żyto ozime		

2	fasola	fasola wielokwiatowa, fasola zwykła karłowa, fasola zwykła tyczna	strączkowe i warzywa strączkowe
	groch	groch siewny (jadalny i pastewny, w tym peluszka) – w tym z rośliną podporową, groch zwyczajny łuskowy, groch zwyczajny cukrowy	
	grostek	łędźwian	
	łubin	łubin biały, łubin wąskolistny, łubin żółty	
	seradela uprawna	seradela uprawna	
	soczewica jadalna	soczewica jadalna (w tym z rośliną podporową)	
	soja zwyczajna	soja zwyczajna	
	wyka jara	bobik, bób, wyka siewna (w tym z rośliną podporową)	
	wyka ozima	wyka kosmata (w tym z rośliną podporową)	
3	koniczyna	koniczyna egipska (aleksandryjska), koniczyna krwistoczerwona, koniczyna perska	bobowate drobnonasienne
	nostrzyk	nostrzyk biały, nostrzyk żółty	
4	trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszanka jednoroczna traw, trawy w siewie czystym z przeznaczeniem na nasiona, mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	trawa lub inne pastewne rośliny zielne
5	burak	burak cukrowy, burak ćwikłowy, burak liściowy (boćwina), burak pastewny	okopowe i warzywa korzeniowe
	cykoria	cykoria siewna (korzeniowa)	
	marchew	marchew jadalna, marchew pastewna	
	pasternak zwyczajny	pasternak zwyczajny	
	pietruszka	pietruszka korzeniowa, pietruszka naciowa	
	salsefia	salsefia	

	seler	seler korzeniowy, seler naciowy	
	skorzonera	skorzonera	
	ziemniak	ziemniak	
6	gorczyca biała	gorczyca biała	oleiste
	gorczyca czarna	gorczyca czarna	
	gorczyca sarepska	gorczyca sarepska	
	kapusta rzepek - ozimy	rzepek ozimy	
	kapusta rzepek - jary	brukiew, rzepek jary	
	rzepik ozimy	perko, rzepik	
	słonecznik	słonecznik oleisty, słonecznik pastewny, topinambur	
7	dynia figolistna	dynia figolistna	warzywa kapustowate i rzepowate
	dynia olbrzymia	dynia olbrzymia	
	dynia piżmowa	dynia piżmowa	
	dynia zwyczajna	cukinia, dynia oleista, dynia pastewna, dynia zwyczajna, kabaczek, patison	
	kapusta warzywna	brokuł włoski, jarmuż, kalafior, kalarepa, kapusta brukselska, kapusta głowiasta biała, kapusta głowiasta czerwona, kapusta pastewna, kapusta włoska	
	kapusta właściwa	kapusta chińska, kapusta pekińska i rzepa ściemiskowa	
	rzeżucha ogrodowa	pieprzyca siewna (rzeżucha ogrodowa)	
	rzodkiew	rzodkiew czarna, rzodkiew biała, rzodkiew oleista, rzodkiewka	
8	proso	proso	proso
9	facelia błękitna	facelia błękitna	facelia
10	len	len oleisty i len włóknisty	len, lnianka
	lnianka siewna	lnianka siewna (lnicznik)	
11	mak	mak lekarski, mak wschodni	mak
12	gryka	gryka	gryka
13	arbuz	arbuz (kawon)	pozostałe

	cykoria	endywia eskariola, endywia kędzierzawa, cykoria warzywna (liściowa, sałatowa)	warzywa
	czosnek	cebula kartoflanka, cebula perłowa, cebula wielopiętrowa, cebula zwyczajna, czosnek, czosnek niedźwiedzi, por, czosnek serpentynowy (rokambuł), siedmiolatka, szalotka, szczypiorek	
	koper ogrodowy	koper ogrodowy	
	koper włoski	koper włoski (fenkuł)	
	melon	melon	
	oberżyna	bakłazan (oberżyna)	
	ogórek	ogórek	
	papryka roczna	papryka roczna	
	pomidor skórzasty	pomidor skórzasty	
	pomidor	pomidor	
	roszpunka warzywna	roszpunka (roszponka) warzywna	
	sałata	sałata głowiasta masłowa, sałata głowiasta krucha, sałata listkowa (rozetowa), sałata łodygowa, sałata rzymska	
	szpinak nowozelandzki	szpinak nowozelandzki	
	szpinak zwyczajny	szpinak warzywny (zwyczajny)	
14	chaber	chaber bławatek	rośliny miododajne
	pszczelnik	pszczelnik mołdawski	
	rukiew	rukiew wodna	
	ślaz	ślaz dziki, ślaz maurytański	
	ślazówka	ślazówka ogrodowa, ślazówka turyngska	
15	babka	babka lancetowata, babka płesznik	ziola
	bazylia pospolita	bazylia pospolita	
	bylica	bylica estragon, bylica piołun	
	czarnuszka siewna	czarnuszka siewna	
	cząber	cząber ogrodowy	

dzięgiel	dzięgiel leśny, arcydzięgiel litwor
dziurawiec zwyczajny	dziurawiec zwyczajny
fiołek trójbarwny	fiołek trójbarwny
hyzop lekarski	hyzop lekarski
jeżówka purpurowa	jeżówka purpurowa
kminek zwyczajny	kminek zwyczajny
kocanki piaskowe	kocanka piaskowa
kolendra siewna	kolendra siewna
kozieradka pospolita	kozieradka pospolita
kozłek lekarski	kozłek lekarski
krokosz barwierski	krokosz barwierski
krwawnik pospolity	krwawnik pospolity
lawenda wąskolistna	lawenda wąskolistna
lebiodka	lebiodka pospolita, majeranek ogrodowy
lnica	lnica (lnianka) pospolita
lubczyk ogrodowy	lubczyk ogrodowy
macierzanka	tymianek pospolity (właściwy)
melisa lekarska	melisa lekarska
mięta	mięta kędzierzawa, mięta pieprzowa, mięta długolistna, mięta okrągłolistna
mniszek lekarski	mniszek lekarski
mydlnica lekarska	mydlnica lekarska
nagietek lekarski	nagietek lekarski
ogórecznik lekarski	ogórecznik lekarski
orlik pospolity	orlik pospolity
ostropest plamisty	ostropest plamisty
prawoślaz	malwa czarna, prawoślaz lekarski
różeniec górski	różeniec górski
rumian rzymski	rumian rzymski (szlachetny)
rumianek pospolity	rumianek pospolity
ruta zwyczajna	ruta zwyczajna
serdecznik pospolity	serdecznik pospolity

	szałwia	szałwia lekarska	
	szanta zwyczajna	szanta zwyczajna	
	wiesiołek	wiesiołek dwuletni	
	złocien dalmatyński	złocien dalmatyński	
	żeń-szeń prawdziwy	żeń-szeń prawdziwy	
16	komonica	komonica błotna, komonica zwyczajna	wieloletnie
	koniczyna	koniczyna biała, koniczyna czerwona	
	lucerna	lucerna chmielowa (nerkowata), lucerna mieszańcowa, lucerna sierpowata, lucerna siewna	
	trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	
	trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszanka wieloletnia traw	
	poziomka	poziomka, truskawka	
	rutwica lekarska	rutwica lekarska	
	sparceta	sparceta piaskowa, sparceta (esparceta) siewna	

Załącznik nr 2

I. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone					
Nieuprawianie na gruntach ornych upraw wymienionych w części I ust. 1a załącznika nr 2 do rozporządzenia	80%	1,25	-	-	100%
Uprawa na gruntach ornych roślin wieloletnich wymienionych w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, przez okres dłuższy niż 3 lata w okresie objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym	80%	1,25	-	-	100%
Ugorowanie gruntów ornych	56%	1,25	-	-	70%
Zastosowanie 3 upraw w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie	32%	1,25	-	-	40%
Zastosowanie 2 upraw w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie	56%	1,25	-	-	70%
Zastosowanie 1 uprawy w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie	80%	1,25	-	-	100%

<p>Udział uprawy, która zajmuje największą powierzchnię gruntów ornych w gospodarstwie, przekracza 65% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku lub udział uprawy zbóż przekracza 65% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	20%	1,25	-	-	25%
<p>Udział jednej z czterech upraw głównych jest mniejszy niż 10%, ale większy niż 5% lub równy 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	12%	1,25	-	-	15%
<p>Udział każdej z dwóch upraw w ramach czterech upraw głównych jest mniejszy niż 10%, ale większy niż 5% lub równy 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku</p>	24%	1,25	-	-	30%
<p>Udział każdej z trzech upraw w ramach czterech upraw</p>	32%	1,25	-	-	40%

głównych jest mniejszy niż 10%, ale większy niż 5% lub równy 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku					
Udział jednej z czterech upraw głównych jest mniejszy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku	24%	1,25	-	-	30%
Udział każdej z dwóch upraw w ramach czterech upraw głównych jest mniejszy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku	40%	1,25	-	-	50%
Udział każdej z trzech upraw w ramach czterech upraw głównych jest mniejszy niż 5% powierzchni wszystkich gruntów ornych w gospodarstwie w danym roku	56%	1,25	-	-	70%
Niewykonanie na gruntach ornych w pierwszym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu chemicznej	50%	-	1,5	-	75%

<p>analizy gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny), przy czym w zakresie pH, P, K i Mg niewykonanie przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w pierwszym roku realizacji pakietu</p>					
<p>Niewykonanie na gruntach ornych w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu chemicznej analizy gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny), przy czym w zakresie pH, P, K i Mg niewykonanie przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w piątym roku realizacji pakietu</p>	5%	1,25	-	-	6%
<p>Brak planu nawozowego, opartego na bilansie azotu</p>	20%	1,25	-	-	25%

oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania					
Nie jest przestrzegany plan nawozowy, oparty na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określający dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania	20%	1,25	-	-	25%
Zastosowanie mniej niż 3 grup upraw w ciągu 5 lat realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego	50%	-	-	1,75	88%
Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku okresu realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w dwóch różnych latach jednej z dwóch wymaganych praktyk dodatkowych - w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny inne niż wieloletnie	15%	-	-	1,75	26%
Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego,	15%	-	-	1,75	26%

międzyplonu, jako jednej z dwóch wymaganych praktyk dodatkowych, pomimo zastosowania co najmniej dwóch wymaganych praktyk dodatkowych – w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny inne niż wieloletnie					
Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, międzyplonu, jako wymaganej praktyki dodatkowej – w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny wieloletnie	15%	–	–	1,75	26%
Niezastosowanie, najpóźniej w 4. roku okresu zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w dwóch różnych latach żadnej z dwóch wymaganych praktyk dodatkowych	25%	–	–	1,75	44%
Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	15%	1,25	–	–	19%

IV. Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000					
Zastosowanie wałowania	50%	--	1,5	--	75%
Zastosowanie komunalnych osadów ściekowych	25%	-	1,5	-	38%
Zastosowanie podsiewu – bez uprawy powierzchniowej gleby	25%	-	1,5	-	38%
Zastosowanie podsiewu – z zastosowaniem uprawy powierzchniowej gleby	50%	-	1,5	-	75%
Zastosowanie włókowania w okresie: - od dnia 1 kwietnia do dnia 1 września na obszarach nizinnych (do 300 m n.p.m.) - od dnia 15 kwietnia do dnia 1 września na obszarach wyżynnych i górskich (powyżej 300 m n.p.m.)	20%	-	1,5	-	30%
Zastosowanie środków ochrony roślin, z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych gatunków inwazyjnych z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych)	15%	-	1,5	-	23%
Stworzenie nowych, rozbudowa i odtworzenie	57%	-	-	1,75	100%

istniejących urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, z wyjątkiem konstrukcji urządzeń mających na celu dostosowanie poziomu wód, wykorzystując istniejące urządzenia melioracji wodnych szczegółowych do wymogów siedliskowych gatunków lub siedlisk będących przedmiotem ochrony w danym wariantcie - z wyłączeniem działań dopuszczonych przez eksperta przyrodniczego, a w przypadku wariantu 4.7. – przez doradcę rolnośrodowiskowego					
Składowanie biomasy wśród kęp drzew i zarośli, w rowach, jarach i innych obniżeniach terenu (położonych na działkach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowo-klimatycznej)	10%	1,25	–	–	13%
Wariant 4.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe i Wariant 5.1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe					
Zastosowanie pastwiskowego sposobu	57%	–	–	1,75	100%

użytkowania					
Zastosowanie kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie mniejszej niż	5%	1,25	-	-	6%

15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej					
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla i					
Wariant 5.2. Zalewowe łąki selernicowe i słonorośla					
Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe					
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie,	33%	-	1,5	-	50%

lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie					
Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Wypasanie w	15%	1,25	-	-	19%

nieodpowiednim terminie					
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe					
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Nieprzestrzeganie dopuszczonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie	5%	1,25	-	-	6%
Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.3. Murawy i Wariant 5.3. Murawy					
Zastosowanie kośnego lub	33%	-	1,5	-	50%

kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego					
Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie pastwiskowe					
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie	5%	1,25	-	-	6%
Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej	33%	-	1,5	-	50%

biomasy z niedojadów					
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów; ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe					
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50%	10%	1,25	-	-	13%

nieskoszonej powierzchni działki rolnej					
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.4. Pólnaturalne łąki wilgotne i Wariant 5.4. Pólnaturalne łąki wilgotne					
Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
Zastosowanie kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania, w przypadku niedopuszczenia takiego sposobu użytkowania przez eksperta przyrodniczego	33%	-	1,5	-	50%
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	20%	-	1,5	-	30%

Zastosowanie wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce	33%	-	1,5	-	50%

rolnej rozdrobnionej biomasy					
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.5. Półnaturalne łąki świeże i Wariant 5.5. Półnaturalne łąki świeże					
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Zastosowanie wapnowania bez wykonania niezbędnych w tym zakresie analiz gleby lub jeżeli ekspert przyrodniczy nie dopuścił takiej możliwości	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe					

Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	–	1,5	–	50%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	–	1,5	–	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	–	–	31%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	5%	1,25	–	–	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	10%	1,25	–	–	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	25%	1,25	–	–	31%
Pozostawienie nieskoszonych niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności	10%	1,25	–	–	13%

inne niż zaznaczona na materiale graficznym					
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe					
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie niedojadów w nieodpowiednim terminie	5%	1,25	-	-	6%
Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów, w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%

Wariant 4.6.1. Torfowiska - wymogi obowiązkowe i Wariant 5.6.1. Torfowiska - wymogi obowiązkowe i Wariant 4.6.2. Torfowiska – wymogi obowiązkowe i uzupełniające i Wariant 5.6.2. Torfowiska – wymogi obowiązkowe i uzupełniające					
Wymogi obowiązkowe					
Wydobycie torfu	57%	–	–	1,75	100%
Zalesienie	57%	–	–	1,75	100%
Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	57%	–	–	1,75	100%
Pozostawienie rozdrobnionej biomasy	30%	–	–	1,75	53%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie lub wykorzystywanie sprzętu mechanicznego powodującego naruszenie wierzchniej warstwy gleby	57%	–	–	1,75	100 %
Nieusunięcie odpadów pochodzenia antropogenicznego	20%	–	–	1,75	35%
Niewycięcie wskazanych przez eksperta przyrodniczego lub wycięcie w nieodpowiednim terminie zarośli i podrostu drzew	25%	–	1,5	–	38%
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia powierzchni, na której występują odrośla	15%	–	1,5	–	23%

drzew i krzewów, lub innej niż określona częstotliwości wycinania tych odrośli					
Niewykoszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów lub niewycinanie tych odrośli, lub koszenie powierzchni, na której występują odrośla drzew i krzewów w nieodpowiednim terminie, lub wycinanie tych odrośli w nieodpowiednim terminie	48%	1,25	-	-	60%
Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wymogi uzupełniające					
Zastosowanie pastwiskowego lub kośno-pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%

Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia runi lub niekoszenie runi, lub koszenie runi w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonych powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonych niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%

Wariant 4.7. Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO)					
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne	10%	-	1,5	-	15%
Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub w przypadku użytkowania pastwiskowego-do dnia 15 czerwca	20%	-	1,5	-	30%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe					
Zastosowanie innej niż wskazana częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w	33%	-	1,5	-	50%

odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy					
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	15%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe					
Niewypasanie lub	33%	-	1,5	-	50%

wypasanie w nieodpowiednim terminie					
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie	5%	1,25	-	-	6%
Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.8. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: rycyka, kszczyka, krwawodzioba lub czajki					
Zastosowanie wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%

Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu lub w przypadku użytkowania pastwiskowego – do dnia 15 czerwca	20%	–	1,5	–	30%
Zastosowanie nawożenia - w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego i pastwiskowego	10%	–	1,5	–	15%
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe					
Zastosowanie innej niż wskazana częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	–	1,5	–	50%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	–	1,5	–	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w	25%	1,25	–	–	31%

przmy, w tym przmy balotowe, stogi lub brogi					
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	15%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	1,5	-	-	15%
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	-	1,5	-	15%
Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne w przypadku użytkowania kośnego	10%	-	1,5	-	15%
Użytkowanie pastwiskowe					

Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	-	1,5	-	30%
Niewykoszenie niedojadów lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie	5%	1,25	-	-	6%
Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.9. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: wodniczki					
Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%

Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu	20%	-	1,5	-	30%
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 85% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub	33%	-	1,5	-	50%

pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy					
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeżenie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%
Wariant 4.10. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: dubelta lub kulika wielkiego					
Zastosowanie wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	50%	-	1,5	-	75%
Zastosowanie nawożenia – w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego i pastwiskowego	10%	-	1,5	-	15%
Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie: 1. od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu w przypadku użytkowania kośnego i kośno-pastwiskowego	20%	-	1,5	-	30%

lub					
2. do dnia 10 lipca - w przypadku użytkowania pastwiskowego					
Użytkowanie kośne i kośno-pastwiskowe					
Zastosowanie innej niż określona częstotliwości koszenia lub niewykoszenie, lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Niezłożenie ściętej biomasy w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskoszonej powierzchni działki rolnej, a w przypadku turzycowisk – mniejszej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20% nieskoszonej	10%	1,25	-	-	13%

powierzchni działki rolnej, a w przypadku turzycowisk – większej niż 50% nieskoszonej powierzchni działki rolnej					
Pozostawienie nieskoszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	–	–	13%
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	–	–	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	–	1,5	–	15%
Przekroczenie dopuszczalnego limitu nawożenia	10%	–	1,5	–	15%
Nawożenie azotem na obszarach nawożonych przez namuły rzeczne w przypadku użytkowania kośnego	10%	–	1,5	–	15%
Użytkowanie pastwiskowe					
Niewypasanie lub wypasanie w nieodpowiednim terminie	33%	–	1,5	–	50%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	20%	–	1,5	–	30%
Niewykoszenie niedojadów	5%	1,25	–	–	6%

lub wykoszenie ich z zastosowaniem innej niż wskazana częstotliwości lub w nieodpowiednim terminie					
Niezłożenie ściętej biomasy z niedojadów w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy z niedojadów	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy z niedojadów ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi	25%	1,25	-	-	31%
Wariant 4.11. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków: derkacza					
Zastosowanie pastwiskowego sposobu użytkowania	57%	-	-	1,75	100%
Zastosowanie nawożenia lub wapnowania	10%	-	1,5	-	15%
Mechaniczne zniszczenie struktury gleby, w tym przez bronowanie lub przeorywanie	57%	-	-	1,75	100%
Wykonanie jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych innych niż bronowanie i	20%	-	1,5	-	30%

przeorywanie lub zabiegów pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu					
Niewykoszenie lub wykoszenie w nieodpowiednim terminie	33%	-	1,5	-	50%
Pozostawienie mniejszej niż 15% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	5%	1,25	-	-	6%
Pozostawienie większej niż 20%, lecz mniejszej niż 50% lub równej 50% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	10%	1,25	-	-	13%
Pozostawienie większej niż 50% nieskosszonej powierzchni działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%
Pozostawienie nieskosszonej niewłaściwej części działki rolnej, w szczególności innej niż zaznaczona na materiale graficznym	10%	1,25	-	-	13%
Niezłożenie ściętej biomasy w pryzmy, w tym pryzmy balotowe, stogi lub brogi lub jej nieusunięcie w odpowiednim terminie, lub pozostawienie na działce rolnej rozdrobnionej biomasy	33%	-	1,5	-	50%
Nieusunięcie z działki rolnej	25%	1,25	-	-	31%

do dnia 1 marca kolejnego roku biomasy ułożonej w przyzmy, w tym przyzmy balotowe, stogi lub brogi					
Wypasanie w nieodpowiednim terminie	15%	1,25	-	-	19%
Nieprzestrzeganie dozwolonego poziomu obsady zwierząt	10%	-	1,5	-	15%

UZASADNIENIE

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 349, z późn. zm.).

Zmiany proponowane w niniejszej nowelizacji wynikają z potrzeby wprowadzenia zmian uproszczeniowych, które znacznie ułatwią realizację działania, a które wynikają z dotychczasowych doświadczeń z wdrażania „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego”, a także postulatów zgłaszanych przez branżowe związki rolników oraz doradców rolnośrodowiskowych.

1. Rozszerzenie obszaru wdrażania Pakietu 2. Ochrona gleb i wód na obszar całego kraju w związku z Ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach Pakietu 2. Ochrona gleb i wód jest przyznawana, jeżeli grunty, na których realizowany jest ten pakiet są położone na obszarach szczególnie zagrożonych erozją wodną, których wykaz jest określony w przepisach w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, lub na obszarach problemowych o niskiej zawartości próchnicy, których wykaz jest określony w załączniku nr 5 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego, lub obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego (OSN), wyznaczonych zgodnie z art. 47 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145, z późn. zm.).

Mając na względzie, że w ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, wprowadza przepisy w zakresie ustanowienia jednego dla całego kraju Programu działań, mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, bez konieczności wyznaczania obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego tzw. OSN, uzasadnione jest wprowadzenie odpowiednich zmian w niniejszym projekcie rozporządzenia. W związku z tym, proponuje się zmianę brzmienia § 12 ust. 2, poprzez uchylenie części, w której określony jest obszar wdrażania Pakietu 2. Wprowadzenie powyżej proponowanej zmiany umożliwi podejmowanie zobowiązań w zakresie Pakietu 2. na obszarze całego kraju. W związku z proponowaną zmianą, w projektowanym rozporządzeniu proponuje się również

uchylenie załącznika nr 5 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym znajduje się wykaz obszarów problemowych o niskiej zawartości próchnicy. W związku z proponowaną powyżej zmianą, która umożliwi podejmowanie zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Pakietu 2. na obszarze całego kraju, załącznik nr 5, w którym określone są wybrane obszary, na których możliwe jest obecnie podejmowanie takich zobowiązań staje się bezprzedmiotowy.

2. Ułatwienie w zakresie podejmowania przez rolników zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych.

W celu uelastycznienia sposobu wdrażania Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego proponuje się dopuszczenie możliwości realizacji takich samych zobowiązań (tj. w ramach takiego samego wariantu lub pakietu jeśli nie jest on podzielony na warianty) w zakresie wariantów Pakietu 2., Pakietu 3. oraz wariantów Pakietów 4. i 5. (np. trzech zobowiązań w ramach wariantu 4.7.).

Dla Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego zobowiązanie oznacza realizację ww. pakietu lub wariantu na określonej powierzchni. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, rolnik może realizować jednocześnie kilka różnych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych (zobowiązań w ramach różnych pakietów/wariantów/ras zwierząt). Zobowiązania te mogą być podejmowane każdego roku. Nie można, jednak realizować np. dwóch takich samych zobowiązań (np. dwóch zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach wariantu 2.1. Międzyplony).

W niniejszym projekcie rozporządzenia proponuje się zmianę przepisów, dzięki której możliwe będzie podejmowanie nowych takich samych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych. Nowe zobowiązanie będzie mogło być podjęte w kolejnym roku w zakresie takiego samego pakietu/wariantu jak już realizowany (ta możliwość przewidziana jest jedynie w odniesieniu do zobowiązań w ramach wariantów Pakietu 2., Pakietu 3. oraz poszczególnych wariantów Pakietów 4. i 5.).

Ze względu na fakt, że w ramach:

- a) Pakietu 1. zobowiązanie obejmuje wszystkie użytki rolne w gospodarstwie zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej,
- b) wariantów Pakietu 6. istnieje możliwość zwiększania obszaru objętego zobowiązaniem oraz zmiany miejsca jego realizacji,

c) Pakietu 7. w każdym roku realizacji zobowiązania można zmieniać liczbę zwierząt, do których rolnik ubiega się o przyznanie płatności,

wprowadzenie możliwości podejmowania kilku takich samych zobowiązań jest nieuzasadnione.

Natomiast w przypadku przejęcia zobowiązania projekt rozporządzenia pozostawia możliwość rolnikom/zarządom realizację takich samych zobowiązań w zakresie wszystkich pakietów/wariantów/ras zwierząt.

Należy podkreślić, że realizacja takich samych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych (np. dwóch zobowiązań w ramach wariantu 4.7.) będzie traktowana jako realizacja oddzielnych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych. Oznacza to, że dla każdego takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego z osobna będą musiały być spełnione warunki przyznania płatności oraz wymogi. Należy jednak wskazać, że w przypadku stwierdzenia uchybień w przestrzeganiu wymogów, sankcje będą co do zasady naliczane z uwzględnieniem sumarycznej powierzchni objętej takimi samymi zobowiązaniami.

Powyższa propozycja jest korzystna dla rolników (również tych, którzy podjęli zobowiązania w 2015, 2016 i 2017 r.), ponieważ wprowadza większą dowolność i elastyczność w podejmowaniu przez rolnika decyzji o przystąpieniu do realizacji Działania.

Opisane powyżej zmiany dają możliwość obejmowania zobowiązaniem nowych powierzchni, co w praktyce będzie oznaczało, że również grunty zakupione lub wydierżawione przez rolnika w trakcie realizacji działania będą mogły zostać objęte nowymi zobowiązaniami.

W celu wprowadzenia proponowanych ww. rozwiązań proponuje się dokonanie zmiany w § 3:

a) poprzez określenie w ust. 2, że rolnik lub zarządca może realizować jednocześnie więcej niż jedno zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, z tym że takie same zobowiązania może realizować jednocześnie, jeżeli zostały podjęte w różnych latach, a gdy kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę – mimo, że zostały podjęte w tym samym roku

b) poprzez dodanie nowego przepisu – ust. 2a, w którym określono, że takie same zobowiązania będą mogły być realizowane jedynie w zakresie wariantów Pakietu 2., Pakietu 3. i wariantów Pakietów 4. i 5., a gdy kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania

rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę – również w zakresie wszystkich pakietów/wariantów/ras zwierząt.

Ponadto, w niniejszym projekcie rozporządzenia proponuje się zmianę w § 30 ust. 2 – poprzez uchylenie przepisu określającego, że w przypadku przejęcia przez rolnika lub zarządcę zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego tego samego rodzaju – ten rolnik lub zarządca realizuje je jako oddzielne zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne. Pozostawienie tego przepisu byłoby powieleniem regulacji określonej obecnie w projektowanej zmianie § 3 ust. 2 obowiązującego rozporządzenia.

3. Przekształcenie wybranych warunków przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na analogiczne wymogi.

W ramach działania rozróżnia się dwa pojęcia:

- 1) warunek przyznania płatności (warunek kwalifikowalności), który określa podstawowe zasady dostępu do działania (pakietu/wariantu);
- 2) wymóg – dotyczy zadań, jakie zobowiązany jest wykonywać rolnik lub zarządca w ramach swojego zobowiązania i za których realizację otrzymuje pomoc.

W zmienianym rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym za warunek przyznania płatności w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone przyjęto uprawianie roślin wymienionych na liście stanowiącej załącznik nr 4 do rozporządzenia (lista ta jest bardzo szeroka i podlegała już stosownym uzupełnieniom, jednak zdarzają się przypadki, gdy rolnicy uprawiają rośliny inne niż dopuszczono w tym pakiecie) oraz nieuprawianie tytoniu i nieugorowanie gruntów w gospodarstwie rolnym.

Proponuje się, aby w ramach: Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone uprawę roślin wymienionych w załączniku nr 4 traktować nie jako warunek kwalifikowalności, lecz jako wymóg. Przekształcenie warunku na wymóg w ramach Pakietu 1. będzie również dotyczyć zakazu uprawy tytoniu i ugorowania gruntów.

Obecnie, w ramach Pakietu 2. Ochrona gleb i wód (wariant 2.1. Międzyplony) płatność jest przyznawana do gruntów, na których po plonie głównym są uprawiane międzyplony w postaci mieszanek roślin.

W niniejszym projekcie proponuje się, aby w ramach wariantu 2.1. Międzyplony jako warunek kwalifikowalności pozostawić uprawę międzyplonów, natomiast obowiązek stosowania mieszanek roślin traktować jako wymóg.

Obecnie warunkiem przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach Pakietu 4. i Pakietu 5. jest m.in. występowanie określonych w rozporządzeniu typów siedlisk przyrodniczych lub siedlisk lęgowych określonych gatunków ptaków oraz posiadanie dokumentacji przyrodniczej sporządzonej przez eksperta przyrodniczego (z wyjątkiem wariantu 4.7.). Mając na względzie, że występowanie określonego typu siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego wybranych gatunków ptaków jest potwierdzone przez eksperta przyrodniczego w oświadczeniu o przeprowadzonej inwentaryzacji siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków położonego na gruntach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, które rolnik ma obowiązek dostarczyć do ARiMR, w niniejszym projekcie proponuje się aby posiadanie dokumentacji przyrodniczej było wymogiem, a nie jak dotychczas warunkiem przyznania płatności.

Zastosowanie ww. rozwiązań spowoduje, że w przypadku niespełnienia wymogu rolnik poniesie łagodniejsze konsekwencje niż w przypadku, gdyby był to warunek przyznania płatności.

Wprowadzenie proponowanych rozwiązań będzie wymagało dokonania zmiany rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego w zakresie:

1) § 4 w ust. 2 – poprzez dodanie przepisu, który określa, że posiadanie dokumentacji przyrodniczej jest wymogiem obowiązującym rolnika realizującego warianty Pakietów 4. lub 5 (poza wariantem 4.7.). W proponowanym przepisie zawarto również definicję dokumentacji przyrodniczej, w związku z czym konieczna jest jednocześnie zmiana brzmienia przepisu zawartego w ust. 3 pkt 2, poprzez usunięcie z niego definicji dokumentacji przyrodniczej;

2) § 10 w ust. 1 – poprzez uchylenie pkt 1–3, w których obecnie jest określone, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach Pakietu 1. jest przyznawana, jeżeli rolnik nie uprawia tytoniu i nie posiada gruntów ugorowanych oraz, że w ramach Pakietów 4. i 5. płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest przyznawana, jeżeli rolnik posiada dokumentację przyrodniczą. Uzasadnione jest również uchylenie ust. 2, w którym określono, że warunki wskazane w ust. 1 pkt 2 i 3 nie mają zastosowania w odniesieniu do wariantu 4.7.;

3) § 12 ust. 1 – poprzez wskazanie, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w przypadku Pakietu 1. jest przyznawana do gruntów ornych, a nie, jak ma to miejsce obecnie, do gruntów ornych, na których występują uprawy wymienione w załączniku nr 4 do rozporządzenia;

4) § 12 w ust. 2 – poprzez zmianę brzmienia pkt 1, tak aby określał on, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w przypadku wariantu 2.1. jest przyznawana do gruntów ornych, na których po plonie głównym są uprawiane międzyplony, a nie tak jak dotychczas do gruntów ornych, na których po plonie głównym są uprawiane mieszanki roślin jako międzyplon;

5) § 33 poprzez dodanie ust 9c i 9d. Dotychczas posiadanie dokumentacji przyrodniczej było warunkiem przyznania płatności. Z tego względu obowiązujące przepisy nie regulują sytuacji, w której rolnik lub zarządca nie posiada tej dokumentacji. W związku z tym, w proponowanym ust. 9c proponuje się ustanowienie sankcji w wysokości 100% w odniesieniu do płatności za wariant, w ramach którego wymagane jest posiadanie dokumentacji przyrodniczej. Sankcja będzie stosowana w odniesieniu do gruntów, dla których rolnik lub zarządca nie posiada dokumentacji przyrodniczej. W proponowanym ust. 9d określono, że od rolnika lub zarządcy, któremu została zmniejszona płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w związku z nieposiadaniem dokumentacji przyrodniczej wymagane jest sporządzenie dokumentacji przyrodniczej i złożenie przez rolnika lub zarządcę do kierownika biura powiatowego Agencji, kopii pierwszej strony tej dokumentacji, najpóźniej do dnia 30 września roku, w którym ten rolnik lub zarządca złożył wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej. Po złożeniu ww. kopii pierwszej strony dokumentacji przez rolnika, będzie się uznawało, że rolnik spełnia wymóg posiadania dokumentacji przyrodniczej.

6) w załączniku nr 2 w cz. I dotyczącej Pakietu Rolnictwo zrównoważone – poprzez dodanie dwóch nowych wymogów (będących dotychczas warunkami przyznania płatności), tj: „uprawianie na gruntach ornych upraw w rozumieniu art. 44 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009, wymienionych w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia, przy czym w przypadku roślin wieloletnich uprawianie ich

przez okres nie dłuższy niż 3 lata w okresie objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym” i „zakaz ugorowania gruntów”;

7) w załączniku nr 8 – poprzez uzupełnienie załącznika o uchybienia wynikające z wymogów dodanych w załączniku nr 2 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego.

Należy podkreślić, że pozostałe zmiany warunków na wymogi nie wymagają konieczności wprowadzenia dodatkowych zmian w załącznikach nr 2 i 8 do obowiązującego rozporządzenia. Usunięcie z rozporządzenia warunku dotyczącego zakazu uprawy tytoniu w ramach Pakietu 1., przy jednoczesnym braku tytoniu w załączniku nr 4 do rozporządzenia spowoduje, że stwierdzenie w gospodarstwie uprawy tytoniu będzie traktowane jako uchybienie w przestrzeganiu wymogu Pakietu 1. polegające na uprawianiu upraw nieobjętych wsparciem w ramach Pakietu 1. Należy również wskazać, że zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami w ramach wariantu 2.1. stosowanie odpowiednich mieszanek jako międzyplonów jest jednym z wymogów określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, a za uchybienie w tym zakresie są już przewidziane odpowiednie sankcje w załączniku nr 8 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego.

4. Dostosowanie listy roślin w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone do listy upraw w rozumieniu art. 44 rozporządzenia nr 1307/2013 stosowanych w dywersyfikacji upraw w ramach zazielenienia.

W związku z koniecznością skorygowania listy roślin określonej w załączniku nr 4 ust. 1 do rozporządzenia do listy upraw stosowanej w dywersyfikacji upraw w ramach zazielenienia oraz propozycjami rozszerzenia listy roślin, które mogą być uprawiane w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone, proponuje się następujące zmiany w ww. załączniku nr 4 ust. 1 tj:

1) korektę nazw upraw w rozumieniu art. 44 rozporządzenia nr 1307/2013 w odniesieniu do występujących na liście gatunków koniczyn oraz mieszanek, w skład których wchodzi trawy;

2) usunięcie szczawiu z listy roślin objętych wsparciem w ramach Pakietu 1. ze względu na fakt, że gatunek ten jest zaliczany do upraw trwałych (zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013).

Ponadto, mając na względzie postulaty doradców rolnośrodowiskowych, proponuje się rozszerzenie listy roślin wspieranych w ramach Pakietu 1. o konopie włókniste.

Konopie włókniste proponuje się włączyć do już zdefiniowanej grupy upraw „len i lnianka;”.

Wprowadzenie proponowanego rozwiązania będzie wymagało zmiany:

a) § 12 – poprzez dodanie ust. 1b, gdzie określono warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej do powierzchni uprawy konopi włóknistych w ramach Pakietu 1., zgodnie, z którymi płatność do tej uprawy może zostać przyznana rolnikowi, który wnioskuje o płatność do tej uprawy w ramach płatności bezpośrednich i spełnione są warunki jej przyznania w ramach płatności bezpośrednich;

b) § 12 ust. 1 – gdzie określono, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna do konopi włóknistych jest przyznawana do tych gruntów ornych, które są objęte zezwoleniem wydanym na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783);

c) § 19 – poprzez wskazanie w ust. 1 w pkt 3 w lit. b w tiret pierwszym na obowiązek wskazywania we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej powierzchni z uprawą konopi włóknistych;

d) załącznika nr 2 w części I – gdzie wskazano w dodawanym ust. 1a, że w ramach Pakietu 1 możliwa jest uprawa konopi włóknistych, które zgodnie z dodawanym ust. 4b proponuje się zaliczyć do grupy upraw „len, lnianka”;

e) załącznika nr 8 – gdzie wskazano konsekwencję niespełnienia wymogu wskazanego w załączniku nr 2 w części I w ust. 1a.

Zgodnie z projektowanym rozporządzeniem, powyższe zmiany będą miały zastosowanie od 2018 r. do wszystkich zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Pakietu 1., również podjętych w latach ubiegłych.

5. Uchylenie przepisu określającego termin wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych wraz z kwotą przeznaczoną na refundację kosztów transakcyjnych.

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się uchylenie § 23 rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego, w którym określone jest, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczną wypłaca się do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności, wraz z kwotą przeznaczoną na refundację kosztów transakcyjnych.

Należy wskazać, że zgodnie z art. 75 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki

rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 549, z późn. zm.), płatności w ramach systemów wsparcia i środków, o których mowa w art. 67 ust. 2 tego rozporządzenia, dokonuje się w okresie od dnia 1 grudnia do dnia 30 czerwca następnego roku kalendarzowego.

Zgodnie natomiast z akapitem czwartym tego artykułu wskazane powyżej terminy mają zastosowanie m.in. do wniosków o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej przedkładanych począwszy od roku składania wniosków 2018.

Mając na względzie, że ww. przepisy UE stosuje się wprost, brak jest zasadności ich powielania w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym.

6. Zmiana w załączniku nr 1 do rozporządzenia, w którym określone są wymagania podstawowe tzw. „baseline” dla zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych.

Wymóg podstawowy: „Niestosowanie w danym roku dawki nawozu naturalnego zawierającej więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych”, powinien mieć również zastosowanie w odniesieniu do wariantu 2.1. Międzyplony, ponieważ w ramach tego wariantu jednym z wymogów jest zakaz nawożenia.

Ze względu na przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne dotyczące ustanowienia jednego dla całego kraju Programu działań, mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, bez konieczności wyznaczania obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego tzw. OSN, należy dostosować wymóg podstawowy dotyczący stosowania osadów ściekowych, poprzez usunięcie odesłania do obszarów położonych poza obszarami OSN.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego zobowiązaniem w ramach Pakietu 1. objęte są również te grunty orne, których rolnik nie zadeklarował we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, lecz jedynie w zakresie wymogu dotyczącego zastosowania co najmniej 4 upraw w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie. Mając na względzie powyższe, należy doprecyzować, że wymóg podstawowy dotyczący niestosowania w danym roku dawki nawozu naturalnego zawierającej nie więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych, który jest relewantny m.in. do wymogu Pakietu 1. dotyczącego posiadania i przestrzegania planu nawozowego, obowiązuje na obszarze

gruntów ornych objętych zobowiązaniem uprawnionych do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach pakietu 1.

Ponadto proponuje się doprecyzowanie, że wymóg podstawowy dotyczący stosowania komunalnych osadów ściekowych zgodnie z zaleconymi dawkami, który jest relewantny m.in. do wymogu Pakietu 1. dotyczącego zakazu stosowania komunalnych osadów ściekowych, obowiązuje na obszarze objętym zobowiązaniem w ramach Pakietu 1 w pierwszym roku realizacji tego zobowiązania.

W odniesieniu do wariantu 2.2. Pasy ochronne na stokach o nachyleniu powyżej 20% należy pominąć wymogi podstawowe dotyczące stosowania środków ochrony roślin, ponieważ w ramach tego wariantu nie ma wymogów odnoszących się do stosowania środków ochrony roślin.

7. Doprecyzowanie przepisów dotyczących stwierdzenia uchybienia w przestrzeganiu przez rolnika lub zarządcę wymogów w ramach poszczególnych pakietów lub ich wariantów.

Proponuje się wprowadzenie zmiany doprecyzowującej, zgodnie z którą do wyliczenia poziomu sankcji wykorzystywana będzie powierzchnia obszaru, na którym powinny być przestrzegane wymogi w ramach danego pakietu lub wariantu. Dotychczas przepis odnosił się do powierzchni obszaru, na którym powinny być przestrzegane wymogi w ramach danego pakietu. Wprowadzenie proponowanego rozwiązania będzie wymagało zmiany § 33 ust. 3 pkt 2 lit. b.

8. Doprecyzowanie przedziałów liczbowych występujących w ramach wybranych opisów poszczególnych uchybień w załączniku nr 8 do rozporządzenia.

Według obowiązujących przepisów wspomniane powyżej przedziały liczbowe nie ujmują wszystkich wartości stanowiących nieprawidłowość w rozumieniu załącznika nr 2 do rozporządzenia. W związku z powyższym w projekcie rozporządzenia, w odniesieniu do Pakietu 1., 4. i 5., proponuje się odpowiednie doprecyzowanie ww. przedziałów liczbowych.

9. Doprecyzowanie wymogu dotyczącego zachowania elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo stanowiących ostoje przyrody.

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się wprowadzenie zmiany doprecyzowującej obszar, na którym rolnik jest zobowiązany do zachowania elementów krajobrazu stanowiących ostoje przyrody. Obecnie, w przepisach rozporządzenia rolno-środowiskowo-

klimatycznego obszar obowiązywania tego wymogu tj. „obszar gospodarstwa rolnego” został określony w ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego, określającego zawartość planu działalności rolnośrodowiskowej. W celu zwiększenia przejrzystości przepisów, a także w celu uspoźnienia przedmiotowego przepisu dotyczącego wymogu zachowania elementów krajobrazu z analogicznym przepisem dotyczącym zakazu przekształcania występujących w gospodarstwie rolnym trwałych użytków zielonych i pastwisk trwałych w projektowanym rozporządzeniu zaproponowano zmianę § 4 ust. 2 pkt 3.

10. Doprecyzowanie wybranych wymogów Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone

1) W projekcie rozporządzenia zaproponowano zmianę § 5 ust. 3, zgodnie z którą, w przypadku zadeklarowania we wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej gruntów ornych, które nie zostały zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne realizowane w ramach Pakietu 1. będzie obejmowało również te grunty, lecz jedynie w zakresie przestrzegania wybranych wymogów tj.:

- tak jak obecnie, wymogu dotyczącego zastosowania co najmniej 4 upraw, wymienionych w ust. 1 załącznika nr 4 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego w plonie głównym w danym roku na gruntach ornych w gospodarstwie,
- wymogu zachowania występujących w gospodarstwie rolnym elementów krajobrazu rolniczego nieużytkowanych rolniczo, tworzących ostoje przyrody, określonych w planie działalności rolnośrodowiskowej,
- wymogu posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej ,

Należy podkreślić, że ww. propozycja, aby w odniesieniu do takich gruntów rolnik był zobowiązany do posiadania planu działalności rolnośrodowiskowej, wynika z konieczności określenia w planie zarówno elementów krajobrazu, które rolnik będzie zobowiązany zachować, a także uwzględnienia w planie sposobu realizacji na tych gruntach wymogu Pakietu 1. odnoszącego się do zastosowania, co najmniej 4 upraw na gruntach ornych. Tylko w tym zakresie, w odniesieniu do określonych powyżej gruntów ornych, plan działalności rolnośrodowiskowej będzie wymagany.

Na takich gruntach ornych będą obowiązywały rolnika ww. wybrane wymogi, ale nie będzie do tych gruntów przysługiwała płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna.

2) Zgodnie z obowiązującymi przepisami dla Pakietu 1. określono m.in. następujące wymogi:

- Dwukrotna chemiczna analiza gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) - wykonana na gruntach ornych w pierwszym (lub poprzedzającym) i w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu.
- Coroczne opracowanie dla gruntów ornych i przestrzeganie planu nawozowego, opartego na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby, określającego dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania, przy czym dopuszczalne jest stosowanie dawek nawozów niższych niż określone w planie nawozowym.

Należy zauważyć, że ww. plan nawozowy jest elementem planu działalności rolnośrodowiskowej, co oznacza, że jego termin sporządzenia powinien być spójny z terminem sporządzenia planu (zgodnie z § 4 ust. 2 ww. plan działalności rolnośrodowiskowej sporządza się przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, przy udziale odpowiednio doradcy rolnośrodowiskowego lub eksperta przyrodniczego, na formularzu udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa). Do opracowania planu nawozowego niezbędne jest przeprowadzenie chemicznej analizy gleby w zakresie wybranych elementów tj. pH, P, K, Mg.

Mając na uwadze wątpliwości rolników i doradców rolnośrodowiskowych związane z terminem przeprowadzenia chemicznej analizy gleby, w celu zwiększenia przejrzystości przepisów, w niniejszym projekcie rozporządzenia proponuje się doprecyzowanie wymogu dotyczącego sporządzenia analizy gleby w zakresie terminu, kiedy powinna być ona wykonana. Ponieważ plan nawozowy, jest elementem planu działalności rolnośrodowiskowej, plan nawozowy oparty na bilansie azotu oraz chemicznej analizie gleby powinien być sporządzony w terminie obowiązującym dla planu działalności rolnośrodowiskowej. W związku z tym chemiczna analiza gleby w zakresie tych jej składowych, które są niezbędne do sporządzenia planu nawozowego tj. pH, P, K, Mg, powinna być wykonana również w takim terminie, co umożliwi spełnianie ww. wymogów pakietu. Jednocześnie, analiza gleby w zakresie węgla organicznego, będzie mogła być sporządzona w późniejszym terminie (jednak nie później niż do dnia wydania decyzji w sprawie przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za 1 i 5 rok realizacji zobowiązania) i nie będzie to uznawane za uchybienie w przestrzeganiu wymogów, ponieważ

ten komponent analizy gleby nie jest niezbędny do sporządzenia planu nawozowego. Proponuje się zatem zmianę brzmienia wymogu określonego w ust. 2 części I załącznika nr 2 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego. W związku z powyższą propozycją proponuje się również zmianę brzmienia rodzaju uchybienia w odniesieniu do tego wymogu w części I Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone w załączniku nr 8 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego.

Jednocześnie, obowiązujące przepisy nie regulują sytuacji, kiedy rolnik nie spełniał wymogu wykonania analizy gleby w pierwszym (lub poprzedzającym) roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach Pakietu 1., a następnie wykonał tę analizę, ale już w terminie innym niż pierwotnie obowiązujący.

Dlatego też uzupełniono rozporządzenie o przepis, zgodnie, z którym w przypadku gdy stwierdzono uchybienie w przestrzeganiu ww. wymogu w zakresie wykonania chemicznej analizy gleby (pH, P, K, Mg i węgiel organiczny) w pierwszym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna jest zmniejszana za jego nieprzestrzeganie również w kolejnych latach realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, chyba że rolnik:

1) wykona tą analizę najpóźniej w roku, w którym ten rolnik złożył wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, przy czym w zakresie pH, P, K i Mg przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośredniej w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, oraz

2) złoży do kierownika biura powiatowego Agencji do dnia 31 października roku, w którym ten rolnik złożył wniosek o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej:

- a) kopię dokumentu zawierającego wyniki analizy gleby ,
- b) oświadczenie o działkach rolnych, których dotyczą wyniki ww. analizy, sporządzonego na formularzu udostępnionym przez Agencję;

Po złożeniu ww. dokumentów przez rolnika, będzie się uznawało, że rolnik spełnił wymóg Pakietu 1. dotyczący wykonania analizy gleby, a płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna nie będzie mu zmniejszana w kolejnych latach realizacji zobowiązania.

W związku z powyższym w niniejszym rozporządzeniu wprowadzono zmianę § 33 rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego przez dodanie ust. 9b, w którym została uregulowana powyższa kwestia.

W załączniku nr 8, w części I Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone, zaproponowano również modyfikację zapisu dotyczącego sankcji za niewykonanie analizy gleby. Zgodnie z wymogiem określonym w ust. 2 w części I załącznika nr 2 do rozporządzenia, rolnik wykonuje dwie analizy gleby tj. w pierwszym (lub poprzedzającym) roku i w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji zobowiązania. Na podstawie analizy wykonanej w pierwszym (lub poprzedzającym) roku rolnik opracowuje plan nawozowy, na podstawie którego ustala się stosowanie odpowiednich dawek nawozów, co jest niezbędne do prawidłowej realizacji 5-letniego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego. Natomiast analiza gleby w piątym (lub poprzedzającym) roku wykonywana jest przede wszystkim na potrzeby monitorowania i ewaluacji efektów środowiskowych.

W związku z powyższym należy zróżnicować sankcje:

- za niewykonanie na gruntach ornych w pierwszym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu chemicznej analizy gleby na poziomie 75%,
- za niewykonanie na gruntach ornych w piątym (lub poprzedzającym) roku realizacji pakietu chemicznej analizy gleby na poziomie 6%..

3) W niniejszym projekcie rozporządzenia proponuje się doprecyzowanie brzmienia wymogów określonych ust. 4 części I załącznika nr 2 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego, zgodnie z którym wymogi określone w tym ustępie będą odnosiły się do działek rolnych położonych na gruntach ornych. Ponadto, proponuje się doprecyzowanie, zgodnie z którym wymagane w tym pakiecie zastosowanie 2 praktyki dodatkowej (międzyplon/przyoranie słomy/przyoranie obornika) będzie obowiązywało w przypadku działek rolnych, na których są uprawiane rośliny inne niż wieloletnie (tak jak dotychczas) lub na których są uprawiane rośliny wieloletnie krócej niż przez dwa lata ciągłej uprawy. Powyższe doprecyzowanie przepisu jest niezbędne w celu prawidłowej realizacji zobowiązań w ramach Pakietu 1. Brak doprecyzowania stwarza ryzyko nadużyć polegających na uprawie rośliny wieloletniej tylko przez rok w celu uniknięcia przez rolników wymogu stosowania drugiej praktyki dodatkowej.

11. Doprecyzowanie przepisu dotyczącego warunków przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach wariantu 2.2.

Obecnie, w przepisach rozporządzenia określono, że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantu 2.2. jest przyznawana do gruntów ornych, na których w roku złożenia wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej zakładane są pasy traw. W związku ze zgłaszanymi wątpliwościami dotyczącymi terminu zakładania pasów traw w ramach tego wariantu, w projektowanym rozporządzeniu proponuje się doprecyzować przepis § 12 ust. 2 pkt 2 poprzez określenie, że pasy traw mają być zakładane w roku złożenia pierwszego wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

12. Doprecyzowanie przepisów określających maksymalną powierzchnię wsparcia w ramach Pakietu 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie.

W związku z wątpliwościami dotyczącymi przepisów, w których określona została maksymalna powierzchnia (tj. 5 ha), do której może zostać przyznana płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach Pakietu 6. w niniejszym projekcie proponuje się doprecyzowanie przepisu § 13 ust. 2, tak aby z tego przepisu wynikało, że ustalony w tym przepisie limit 5 ha odnosił się do gatunków roślin wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego lub odmian regionalnych lub amatorskich rejestrowych w Krajowym Rejestrze. Należy wskazać, że obecnie przepis wskazuje, że limit 5 ha jest stosowany zarówno dla odmian gatunków wymienionych w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego lub odmian regionalnych lub amatorskich. Powyższa propozycja pociąga za sobą konieczność wprowadzenia zmian o charakterze technicznym i doprecyzującym w § 12 ust. 8, § 13 ust. 3.

W związku z powyższym w projekcie proponuje się również usunięcie z załącznika nr 4 ust. 4 we wprowadzeniu do wyliczenia słów „i odmiany”, gdyż określony w tym ustępie wykaz roślin obejmuje jedynie gatunki.

Ponadto, w związku z proponowaną zmianą, w niniejszym projekcie rozporządzenia proponuje się również zmianę w § 19 ust. 1 pkt 3 lit. b tiret drugie rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego. Proponowana zmiana nakłada na rolników realizujących zobowiązanie w ramach Pakietu 6., w przypadku, gdy uprawiają oni odmiany regionalne lub amatorskie zarejestrowane w Krajowym Rejestrze, obowiązek wskazania we wniosku, w

oświadczeniu o sposobie wykorzystywania działek rolnych, nazw uprawianych odmian regionalnych lub amatorskich.

Proponuje się, aby powyższe przepisy nie miały zastosowania do zobowiązań w ramach Pakietu 6. podjętych przed 15 marca 2018 r., jeżeli w ramach tych zobowiązań rolnicy deklarowali więcej niż 5 ha danego gatunku wymienionego w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia zmienianego w związku z uprawą więcej niż jednej odmiany tego gatunku. Z tego względu w § 3 niniejszego rozporządzenia wskazano, że do zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Pakietu 6., podjętych przed dniem wejścia w życie niniejszego projektu rozporządzenia stosuje się § 12 ust. 8, § 13 ust 2 i 3, § 19 ust. 1 pkt 3 lit b tiret drugie i ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym, jeżeli rolnik realizował zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach tego pakietu na powierzchni większej niż 5 ha i uprawiał on więcej niż jedną odmianę danego gatunku wymienionego w ust. 4 załącznika nr 4 do rozporządzenia zmienianego w § 1, z tym że płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna może być przyznana do powierzchni gruntów ornych, nie większej niż powierzchnia dotychczas objęta zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach tego pakietu.

13. Doprecyzowanie przepisów odnoszących się do obowiązku dostarczania do ARiMR wybranych dokumentów w przypadku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego w ramach Pakietów 4. i 5.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego warunkiem przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach Pakietu 4. i Pakietu 5. jest m.in. występowanie określonych w rozporządzeniu typów siedlisk przyrodniczych. Ponadto, jeżeli dla danego obszaru Natura 2000 został ustanowiony plan ochrony albo plan zadań ochronnych, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna w ramach wariantów Pakietu 4. jest przyznawana, jeżeli działania obligatoryjne zawarte w tym planie nie są sprzeczne z wymogami określonymi dla danego wariantu.

Rolnik lub zarządca realizujący zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach Pakietu 4. lub 5. jest zobowiązany do dostarczenia do kierownika biura powiatowego Agencji m.in. przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich w rozumieniu przepisów o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego w roku, w którym złożono wniosek o przyznanie

pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego zobowiązania, oświadczenie eksperta przyrodniczego:

1) o przeprowadzonej inwentaryzacji siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków położonego na gruntach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu, oraz

2) że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z ustanowionymi dla danego obszaru chronionego działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych (w przypadku wariantu 4.7. oświadczenie doradcy rolnośrodowiskowego).

Jednocześnie, dostarczenie ww. oświadczenia w terminie późniejszym, ale przed wydaniem decyzji w sprawie przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, zgodnie z obecnym brzmieniem przepisów, jest uznawane za dokonane w terminie.

Należy wskazać, że ww. obowiązek złożenia do ARiMR oświadczenia eksperta przyrodniczego został ustanowiony w celu umożliwienia ARiMR dokonania kontroli administracyjnej 100% wnioskodawców pod kątem warunków przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach ww. pakietów.

W celu umożliwienia ARiMR dokonywania kontroli administracyjnej ww. warunku na poziomie 100%, zgodnie z przepisami UE, w niniejszym projekcie proponuje się zmianę przepisów, zgodnie, z którą:

a) ww. oświadczenie eksperta przyrodniczego będzie dotyczyło stwierdzenia na gruntach zadeklarowanych we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego wariantu występowania siedliska przyrodniczego lub siedliska lęgowego ptaków objętego wsparciem w ramach tego wariantu w wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, która stanowi podstawę do sporządzenia dokumentacji przyrodniczej. Powyższą propozycję zawarto w projektowanej zmianie przepisu § 21 ust. 4 pkt 1 lit a.

b) rolnik lub zarządca będzie zobowiązany do przedłożenia ww. oświadczenia eksperta przyrodniczego przed upływem 25 dni od dnia, w którym upływa termin składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich (zwykle termin ten przypada na dzień 9 czerwca). W przypadku niezłożenia go w terminie, będzie on wzywany na piśmie przez kierownika biura powiatowego Agencji do dokonania tej czynności w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. Niedostarczenie przedmiotowego oświadczenia w terminie 7 dni od ww. wezwania, będzie oznaczało niespełnienie warunku przyznania płatności rolno-

środowiskowo-klimatycznej. Powyższy przepis został zaproponowany poprzez dodanie w § 21 rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego ust. 8, oraz jednoczesne usunięcie odwołań do ust. 4 w ust. 7 tego przepisu.

Ponadto, nie jest uzasadnione, aby wymagać od rolnika lub zarządcy realizującego zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach Pakietu 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 oświadczenia eksperta przyrodniczego o tym, że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych, ponieważ pakiet ten jest realizowany poza obszarami Natura 2000. W związku z powyższym w projekcie rozporządzenia proponuje się zmianę brzmienia § 21 ust. 4. W związku z tym konieczne jest również wprowadzenie zmiany w ust. 3 pkt. 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego w zakresie braku konieczności dołączania do planu działalności rolnośrodowiskowej w przypadku Pakietu 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 oświadczenia eksperta przyrodniczego o tym, że wymogi realizowanego wariantu nie są sprzeczne z działaniami obligatoryjnymi określonymi w planie ochrony lub w planie zadań ochronnych.

14. Doprecyzowanie przepisów regulujących kwestię oświadczenia składanego w przypadku, gdy warunek przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej jest spełniany przez grupę rolników lub zarządców gruntów.

Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisów, w przypadku gdy rolnik lub zarządca nie spełnia warunku posiadania przynajmniej 1 ha (3ha w Pakiecie 1.) użytków rolnych lub obszarów przyrodniczych w gospodarstwie, płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna może mu zostać przyznana, w przypadku gdy warunek taki spełnia łącznie z co najmniej z jednym rolnikiem lub zarządcą ubiegającymi się o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.

W takiej sytuacji, wymagane jest, aby do wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej rolnik lub zarządca dołączył oświadczenie o osobach, z którymi łącznie spełnia ww. warunek.

W niniejszym rozporządzeniu proponuje się, doprecyzowanie przepisu § 20 ust. 5, które polega na wskazaniu, że oświadczenie rolnika lub zarządcy, który wykorzystuje grunty innego rolnika lub innych rolników lub innego zarządcy lub innych zarządców do spełnienia warunku posiadania minimalnej powierzchni odpowiednio użytków rolnych lub obszarów przyrodniczych, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję, zawiera również oświadczenia potwierdzające tę okoliczność – pozostałych rolników lub zarządców

wchodzących w skład grupy. Wprowadzenie powyższego rozwiązania pozwoli na eliminację ryzyka nadużyć poprzez umożliwienie ARiMR przeprowadzania kontroli krzyżowych wniosków.

W § 2 projektu rozporządzenia określono, że do przyznawania i zwrotu pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” w sprawach objętych postępowaniami:

- 1) wszczętymi i niezakończonymi ostateczną decyzją przed dniem 15 marca 2018 r.,
- 2) zakończonymi ostateczną decyzją wydaną na podstawie przepisów dotychczasowych, w przypadku gdy zostały wznowione po dniu 14 marca 2018 r.,

– zastosowanie mają przepisy zmienianego rozporządzenia, w brzmieniu dotychczasowym.

Przewiduje się, że projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 15 marca 2018 r., co zostało określone w § 4 niniejszego projektu rozporządzenia.

Przyjęcie takiego terminu wejścia w życie projektowanego rozporządzenia, tj. późniejszego niż termin jego opublikowania w Dzienniku Ustaw, zapewni obecnym i potencjalnym beneficjentom Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego odpowiedni okres na zapoznanie się z nowymi przepisami.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych, dlatego też projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia został zgłoszony do Wykazu prac legislacyjnych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia zostanie umieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979).

<p>Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Ryszard Zarudzki – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Anna Jobda – Naczelnik Wydziału Działań Rolnośrodowiskowych Departamentu Płatności Bezpośrednich tel. 22 623 17 79</p>	<p>Data sporządzenia 22 czerwca 2017 r.</p> <p>Źródło: Upoważnienie ustawowe art. 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020</p> <p>Nr w wykazie prac 135</p>
---	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

1. Rolnicy realizujący zobowiązania w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego nie mają dostatecznej dowolności i elastyczności w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego na innych gruntach niż dotychczas objęte zobowiązaniem.

2. Uprawianie przez rolnika, na gruncie objętym zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone rośliny nieobjętej wsparciem, ugorowanie gruntów lub uprawianie tytoniu w gospodarstwie realizującym zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone, czy też uprawianie jednogatunkowych międzyplonów w ramach wariantu 2.1. Międzyplony powoduje, że grunt taki nie spełnia warunku kwalifikowalności do płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych. Sytuacja taka powoduje powstawanie dotkliwych sankcji dla rolnika.

3. Rozszerzenie obszaru wdrażania Pakietu 2. Ochrona gleb i wód w związku z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, wprowadzającą przepisy w zakresie ustanowienia jednego dla całego kraju Programu działań, mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, bez konieczności wyznaczania obszarów szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego tzw. OSN.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ad 1.
W celu uelastycznienia systemu realizacji Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego proponuje się wprowadzenie rozwiązań polegających na dopuszczeniu możliwości realizacji kilku takich samych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych tj. w ramach takiego samego pakietu lub wariantu (dotyczy pakietów 2., 3., 4., 5.). Takie same zobowiązania nie będą mogły być podjęte w tym samym roku, a każde z nich będzie musiało

trwać 5 lat. Takie same zobowiązania będą realizowane jako osobne zobowiązania, co oznacza, że odrębnie dla każdego z nich będą musiały być spełnione warunki i wymogi.

Ad. 2.

Proponuje się, aby w ramach Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego:

- a) uprawę roślin objętych wsparciem w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone,
- b) brak uprawy tytoniu oraz ugorowania gruntów w gospodarstwach realizujących zobowiązanie w ramach Pakietu 1. Rolnictwo zrównoważone,
- c) uprawę mieszanek w ramach wariantu 2.1. Międzyplony,
- traktować jako wymóg, a nie warunek przyznania płatności.

Zastosowanie takiego rozwiązania spowoduje, że w przypadku niespełnienia wymogu rolnik poniesie łagodniejsze konsekwencje, niż w przypadku, gdy byłby to warunek przyznania płatności.

Ad. 3.

W związku z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, proponuje się rozszerzenie obszaru wdrażania Pakietu 2. Ochrona gleb i wód na obszar całego kraju.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Przepisy wspólnotowe regulujące wdrażanie w państwach członkowskich „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” nie narzucają państwom członkowskim stosowania jednolitych rozwiązań. Przepisy wspólnotowe określają jedynie ramy prawne, w których będą mogły poruszać się państwa członkowskie. Biorąc pod uwagę, że przepisy te są wdrażane do porządków prawnych państw członkowskich, należy oczekiwać, że w poszczególnych państwach UE zastosowane zostaną rozwiązania dostosowane do potrzeb tych państw.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Beneficjenci (rolnicy/zarządcy)	ok. 50 tys.	Szacowana liczba beneficjentów w 2017 r. na podstawie sprawozdania tygodniowego z realizacji działań PROW 2014-2020 (11.06.2017 r.)	Możliwość podejmowania nowych zobowiązań, takich samych jak już realizowane. Zmiana wybranych warunków przyznania płatności na analogiczne wymogi, skutkująca złagodzeniem konsekwencji ich niespełnienia przez beneficjentów. Rozszerzenie obszaru wdrażania Pakietu 2. Na obszar całego kraju.

Agencja Płatnicza (ARiMR)	1	Konsultacje z ARiMR w ramach prac nad projektem rozporządzenia	Dostosowanie systemów informatycznych i procedur ARiMR do zmian wynikających z rozporządzenia.
Podmioty prowadzące działalność w zakresie doradztwa przy sporządzaniu dokumentacji niezbędnej do uzyskania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej.	ok. 2 203 doradców rolnośrodowiskowych	Lista doradców rolnośrodowiskowych prowadzona przez CDR w Brwinowie – stan na dzień 29.12.2016 r. (http://195.205.152.135/doradca/doradcy_str/dor_rs.php)	Konieczność udzielania doradztwa w zakresie zmienionych przepisów.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie przekazany do konsultacji z organizacjami i instytucjami takimi jak:

Rada Dialogu Społecznego;

Rada Dialogu Społecznego w Rolnictwie;

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych;

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych;

Sekretariat Rolnictwa Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”;

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”;

Związek Zawodowy Rolnictwa „Samoobrona”;

Krajowy Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych;

Federacja Związków Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych;

Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników;

Krajowa Rada Izb Rolniczych;

Krajowa Izba Gospodarcza – Komitet Rolnictwa i Obrotu Rolnego;

Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich;

Krajowa Rada Spółdzielcza;

Związek Zawodowy Rolników Rzeczypospolitej „Solidarni”;

Związek Zawodowy Rolników „OJCZYŻNA”;

Związek Zawodowy Pracowników Rolnictwa w RP;

Związek Zawodowy Rolnictwa i Obszarów Wiejskich „Regiony”;

Związek Zawodowy Wsi i Rolnictwa „Solidarność Wiejska”;

Polski Związek Zawodowy Rolników;

Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych;

Krajowy Związek Plantatorów Buraka Cukrowego;

Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych;

	obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	-						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	-						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna poprawi sytuację dochodową rodzin i gospodarstw domowych, jeżeli członek rodziny lub gospodarstwa domowego podejmie się realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego.						
	Beneficjenci (rolnicy)	Rolnicy/zarządcy w ramach płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej otrzymają rekompensatę za obniżoną dochodowość swojego gospodarstwa ze względu na prowadzenie przez nich zrównoważonej działalności rolniczej zgodnej z ochroną środowiska. Wprowadzenie proponowanych rozwiązań będzie sprzyjało dalszej realizacji podjętych zobowiązań.						
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie przepisów projektowanego rozporządzenia nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.							
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu								
☒ nie dotyczy								
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).				☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy				
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:				☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:				
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.				☐ tak ☐ nie				

		☐ nie dotyczy
Komentarz: W ramach projektu rozporządzenia zostanie wprowadzonych szereg zmian uproszczeniowych, uwzględniających dotychczasowe doświadczenia z wdrażania działania, a także postulaty zgłaszane przez branżowe związki rolników oraz doradców rolnośrodowiskowych.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie będzie miało zasadniczego wpływu na rynek pracy.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☒ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☐ inne:		
Omówienie wpływu	Rozszerzenie obszaru wdrażania Pakietu 2. Ochrona gleb i wód przyczyni się do wzrostu powierzchni użytków rolnych objętych zobowiązaniem w ramach tego pakietu, co przełoży się na poprawę jakości wód i ochronę gleby.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Oczekuje się, że wejście w życie projektowanych przepisów przyczyni się do rozwiązania problemów wskazanych w pkt. 1 OSR.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ocena efektów wdrażania Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w tym proponowanych zmian będzie realizowana poprzez określone w PROW 2014-2020 wskaźniki produktu i rezultatu. Ewaluacja będzie prowadzona zgodnie z zawartym w PROW 2014-2020 planem ewaluacji.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
brak		

Opracowano w Departamencie

Płatności Bezpośrednich

Zastępca Dyrektora
Departamentu Płatności Bezpośrednich
Magdalena Nowak
Akceptował:
Magdalena Nowak

DYREKTOR DEPARTAMENTU PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH
Joanna Czapla

DYREKTOR DEPARTAMENTU PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH
Joanna Czapla

MINISTER Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Krzysztof Jurgiel

PODSEKRETARZ STANU
Ryszard Zarudski

Zatwierdził: